

Sivistys antaa sekä juuret että siivet

Samaan aikaan lauantaina 24.9., kun Helsingin Rautatientorilla alkoi Peli poikki -rasisminvastainen mielenosoitus, kokoontui viereiseen Kirjasto 10:een seminaariväkeä keskustelemaan sivistyksestä ja paremmasta koulusta. Kriittisen korkeakoulun ja Steinerkasvatuksen liiton yhteinen seminaari toi esiin moniulotteisen sivistys-käsitteen pedagogiikan eri näkökulmista.

**Nykypäivän
haasteena on
saada järki ja
rakkaus soimaan
yhdessä**

Jan-Erik Mansikka ja Jarno Paalasmaa puhuivat dialogisessa puheenvuorossaan rakkaudesta ja sivistyksestä. Rakkaus ja sivistys ovat käsitteinä lähellä toisiaan, ja järki usein voittaa rakkauden puheen: ”Rakkaus tarkastelee maailmaa arvojen kautta. Järki sitä vastoin katsoo maailmaa hyödyn näkökulmasta. Modernissa yksilökeskeisessä yhteiskunnassa järki on menestyksekkäästi osannut määritellä arvot hyödyistä riippuvaisiksi. Mutta tämä on vain silmänpääntötempu.” Nykypäivän haasteena on saada järki ja rakkaus soimaan yhdessä.

Miten sydäntaidot voisivat kehittyä? Miten järkipäätökset voisivat samalla olla sydänpäätöksiä? Vierastan hyvin paljon sellaista ajattelua, jossa vedotaan yksin järkeen ja siihen niin läheisesti liittyvään ”faktaan”. Asiat nyt vain ovat näin -tilanteeseen jääminen pysäyttää kehityksen kaikilla tasoilla, ja ennen pitkää hyväkin asia kuolee pois. Tilalle nousee aina jotain ja tuo jotain voi olla kaukana siitä, mikä ihmisyyden toteutumisen kannalta olisi inhimillistä ja rakkaudellista. Nykyään tarvitaan mielenosoituksia, jotta inhimillisyys ja rakkaus toteutuvat!

Opettajat näkevät yhtenäiskoulussa kehityksen selkeästi. Minua rauhoittaa paljon se, että omaa itseään hakevien murrosikäisten opettamisen jälkeen saan kolme vuotta vanhemmat abiturientit pohtimaan omia arvojaan ja käyttäytymistään ja kun tiedän, että omalla työlläni autan lapsia ja nuoria kehittymään näiksi viisaiksi aikuisiksi. Jaakko Vilja totesi aloituspuheenvuorossaan sivistyksen olevan ”jotain sellaista, jota opettajan tehtävä olisi saada aikaiseksi nousevassa polvessa, se on jotain sellaista, joka voisi ehkäistä väkivaltaista idiotismia ainakaan systematisoitumasta.” Kaisu Otsamo painotti, että ajattelun taidot ja vuorovaikutus pitäisi nostaa kaiken keskiöön. Digiloikasta, digitaalisista oppimisympäristöistä ja laitteista puhutaan aivan liikaa. Kasvatuksen arvoista ja tavoitteista soisi olevan paljon enemmän keskustelua.

Sivistys ei ole vain tietoa. Se on myös mielikuvitusta. Se on avointa etsimisen asennetta, kysymistä. Sivistys on pitkälti sydämen sivistystä, kykyä asettua toisen ihmisen asemaan, empatiaa. Tähän kaikkeen me tarvitsemme yleissivistävän, humanin koulun, joka antaa nuorillemme sekä juuret, että siivet.

Kirjasto 10:ssä osoitimme mieltä sivistyksen puolesta. Sen puolesta, että rakkaus näkyisi järkipäätöksissä, arvot nousisivat hyötyajattelun rinnalle ja että Timo Jantusen sanoin ”harjoitaisimme mielenpohjan kuohkeutta”. Opettajana kasvaton tulevien sukupolvien esikuvia.

Eeva Raunela

4

Timo Jantunen
Eero Ojanen

Mikä Ihmeen Sivistys?

Timo Jantunen ja Eero Ojasen kirjauutuuksessa *Mikä ihmeen sivistys?* käsittelee ajankohtaisia peruskysymyksiä: Mitä sivistys oikeastaan on ihmisen, yhteisön ja koko yhteiskunnan kannalta? Mikä on lapsen leikin rooli kasvatuksessa, mikä taiteen rooli sivistyksessä? Minkälaiset sivistyksen perinteet suomalaista kulttuuria ovat luoneet ja mikä on sivistyksen merkitys ihmisyydelle nyt?

Sivistys ei ole ihmiselle mikään kaunis tavoite, vaan koska se on ihmisen olemus, se on myös ihmisen välttämättömyys.

Kirjan voi tilata Kriittisen korkeakoulun toimistolta 28 euron hintaan (sis postikulut).

Kriittinen korkeakoulu
Albertinkatu 27 a B 12, 00180 Helsinki
040 552 5959 | info@kriittinenkorkeakoulu.fi
www.kriittinenkorkeakoulu.fi